

ТУРИСТИЧНЕ СТРАХУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПОДОРОЖУЮЧИХ ГРОМАДЯН

TRAVEL INSURANCE AS A TOOL FOR ENSURING THE FINANCIAL SECURITY OF TRAVELING CITIZENS

УДК 368.96-057.78

DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.15-40>

Руденко В.В.¹

д.е.н., доцент,
Вінницький навчально-науковий інститут економіки
Західноукраїнського національного університету

Добіжа Н.В.²

д.е.н., професор,
Вінницький навчально-науковий інститут економіки
Західноукраїнського національного університету

Мирончук В.М.³

к.е.н., доцент,
Вінницький навчально-науковий інститут економіки
Західноукраїнського національного університету

Rudenko Viktoriia

Vinnitsia Educative and Research Institute of West Ukrainian National University

Dobizha Nataliia

Vinnitsia Educative and Research Institute of West Ukrainian National University

Myronchuk Viktoriia

Vinnitsia Educative and Research Institute of West Ukrainian National University

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації та стрімкого розвитку міжнародного й внутрішнього туризму питання забезпечення фінансової безпеки подорожуючих громадян набуває особливого значення. Зростання кількості туристичних подорожей супроводжується підвищенням ризиків, пов'язаних із непередбаченими обставинами, такими як раптові хвороби, нещасні випадки, втрата багажу, скасування рейсів або надзвичайні ситуації в країні перебування. Тому туристичне страхування виступає важливим інструментом мінімізації цих ризиків, забезпечуючи фінансову підтримку та стабільність для громадян під час подорожей. Особливо актуальним

Стаття присвячена дослідженню сутності понять «страхування у туризмі» та «туристичне страхування», а також їх співвідношенню, що дозволило виявити суттєві відмінності між цими дефініціями за змістом і функціональним призначенням. Запропоновано авторське визначення туристичного страхування як системи фінансового захисту, яка спрямована на покриття ризиків, пов'язаних із життям, здоров'ям, майном та відповідальністю туристів під час подорожей, з метою мінімізації непередбачених витрат і забезпечення комфортного здійснення поїздок. Обґрунтовано завдання туристичного страхування, серед яких гарантія відшкодування витрат у разі настання страхових подій, підвищення фінансової безпеки туристів та забезпечення їхнього захисту в критичних ситуаціях. Здійснено аналіз двох основних видів туристичного страхування: обов'язкового, яке регулюється законодавством, та добровільного, що надає туристам додаткові можливості. Проведено порівняльну характеристику цих видів страхування, що підкреслила їх взаємодоповнюючу роль у підвищенні рівня фінансового захисту подорожуючих. Запропоновано напрями вдосконалення туристичного страхування у сучасних умовах. Загалом дослідження є вагомим внеском у теоретичне розуміння туристичного страхування та пропонує практичні шляхи його розвитку.

Ключові слова: туризм, турист, страхування, страхові продукти, страхові компанії, фінансова безпека.

In today's globalization environment, when the volume of domestic and international tourism is rapidly growing, the issue of protecting tourists from unforeseen risks is becoming particularly relevant. The authors of the study aim to better understand the essence of travel insurance, determine its tasks and suggest areas for improvement in order to facilitate safe and comfortable travel. The article emphasizes the relationship and, at the same time, the difference between the concepts of "insurance in tourism" and "travel insurance". While the former covers a wide range of insurance products aimed at protecting all participants in tourism activities, including travel agencies, operators and other stakeholders, the latter focuses directly on the financial protection of traveling citizens. The authors offer their own definition of travel insurance as a system of financial protection that covers risks related to life, health, property and liability of tourists while traveling. The article particularly emphasizes the tasks of travel insurance, which include guaranteeing reimbursement of expenses in the event of insured events, increasing the level of protection of tourists and ensuring their financial security. The article analyzes two main types of travel insurance: mandatory and voluntary. It is found that mandatory insurance is regulated by law and is aimed at ensuring a minimum level of protection for all tourists, while voluntary travel insurance provides an opportunity to expand the range of services that take into account the individual needs of tourists, such as accident insurance, medical expenses coverage, baggage insurance or third-party liability. The article provides a comparative description of these types of insurance, demonstrating their complementary nature, which allows for a more flexible approach to risk management and an increase in the overall level of financial security of travelers. Considerable attention is paid to improving travel insurance as a tool for ensuring financial security. The presented research results have both theoretical and practical significance, as they allow a better understanding of the essence of travel insurance, its tasks and role in ensuring the financial security of traveling citizens. The proposed areas of improvement will contribute to increasing the effectiveness of insurance products, developing the tourism industry and increasing citizens' trust in travel insurance.

Key words: tourism, tourist, insurance, insurance products, insurance companies, financial security.

воно стає в умовах пандемій, посилення політичної нестабільності, природних катастроф та інших глобальних викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями туристичного страхування займалися багато українських і закордонних вчених. Так, А. Аль Мамун, М. Рахман, К. Янг, Т. Джаннат, А. Саламе та С. Фазал вивчали як ризики для здоров'я та глобальна нестабільність сприяли збільшенню попиту на туристичні страхові послуги [1]. М. Рамана Рейді оцінював роль туристичного страхування у забезпеченні фінансової безпеки та зменшенні стресу під час поїздок [2]. Г. Керр і Л. Келлі розглядали ключові атрибути

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4911-7600>

² ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8277-7977>

³ ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1720-4558>

туристичного страхування, його наслідки та цінність як стратегії зниження ризиків для мандрівників [3]. Н. Баят, С. Шахракі, Ф. Багері, М. Хафезі, Д. Таразонас і Л. Салаті аналізували аспекти туристичного страхування в контексті соціально-демографічних характеристик [4]. М. Стевіч досліджував вплив страхових продуктів на зростання туристичних потоків, підвищення довіри до подорожей і стимулювання інвестицій у туризм [5]. Б. Вихристенко та Н. Опанасюк характеризували чинне законодавство, його відповідність міжнародним стандартам і вплив на розвиток страхових послуг для туристів [6]. Н. Рібун, О. Марценюк-Розарьонова і В. Нечипорук, Л. А. Чвертко, О. Вінницька, Т. Корнієнко проводили аналіз структури та динаміки ринку туристичного страхування в Україні [7; 9; 16]. А. Путінцев і О. Клименко описували особливості страхування у сфері туризму, звертаючи увагу на міжнародний досвід організації страхового захисту мандрівників [8]. Н. Бакало., І. Скрекотень і В. Маховка описували основні аспекти туристичного страхування як важливого елементу туристичної діяльності [10]. У. Андрусів, В. Скрипник, І. Зігунова, О. Клочко, В. Хуцький розглядали правове регулювання страхування у туризмі на міжнародному рівні та в окремих країнах [11], О. Копилюк досліджувала специфіку формування системи страхового захисту туристів і характеризувала ключові її компоненти [12]. О. Кучай окреслювала специфіку туристичного страхування в контексті міжнародного туристичного ринку [15]. Д. Мозгова та І. Зігунова характеризували особливості туристичного страхування в Україні під час воєнних дій [16]. І. Дайнега, Л. Громоздова, Н. Писаренко, Р. Лапко аналізували недоліки системи туристичного страхування в Україні та обґрунтовували заходи для її вдосконалення [18]. Проведений аналіз наукової літератури свідчить про актуальність вивчення ролі туристичного страхування у забезпеченні фінансової безпеки туристів та необхідність вдосконалення страхових продуктів відповідно до сучасних викликів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В існуючих дослідженнях немає комплексного теоретико-прикладного підходу до вивчення туристичного страхування у контексті забезпечення фінансової безпеки мандрівників. Тому виникає необхідність теоретичного обґрунтування сутності туристичного страхування, його ключової ролі у мінімізації фінансових ризиків туристів, а також проведення детальної характеристики його основних видів, таких як обов'язкове та добровільне страхування. Доцільним також є аргументування пропозицій щодо вдосконалення туристичного страхування, які повинні бути спрямовані на посилення захисту інтересів туристів, цифровізацію страхової діяльності, підвищення

рівня ефективності страхових послуг, що сприятиме забезпеченню фінансової безпеки туристів як у внутрішніх, так і міжнародних подорожах.

Постановка завдання. Метою дослідження є обґрунтування сутності туристичного страхування, визначення його завдань як інструменту забезпечення фінансової безпеки подорожуючих громадян, проведення порівняльної характеристики обов'язкового та добровільного туристичного страхування, а також аргументування шляхів вдосконалення цього виду страхування для підвищення його ефективності в умовах сучасних викликів у сфері туризму.

Виклад основного матеріалу дослідження. Туристичне страхування є важливим інструментом забезпечення фінансової безпеки громадян під час подорожей. Воно спрямоване на захист туристів від непередбачених витрат, які можуть виникнути через хвороби, нещасні випадки, втрату багажу, скасування подорожі чи інші несприятливі обставини. Наявність страхового полісу дозволяє мінімізувати ризики, пов'язані з непередбачуваними ситуаціями, та зосередитися на задоволенні від подорожі. Туристичне страхування також є важливим елементом міжнародного туризму, адже у багатьох державах воно є обов'язковою умовою для отримання візи або в'їзду до країни. Це робить туристичне страхування невід'ємною складовою планування безпечної та комфортної подорожі.

У закордонній науці багато досліджень присвячено туристичному страхуванню, адже у багатьох розвинених країнах туризм є однією з основних галузей економіки, а захист туристів – це важлива складова забезпечення їх комфорту та безпеки. Зарубіжні вчені трактують туристичне страхування як систему страхового захисту, що забезпечує фінансове покриття ризиків, які виникають під час подорожей. Воно охоплює широкий спектр страхових продуктів, спрямованих на захист життя, здоров'я, майна туристів, а також на покриття непередбачених витрат, пов'язаних із мандрівками. Так, А. Аль Мамун, М. Рахман, К. Янг, Т. Джаннат, А. Саламе та С. Фазал визначають туристичне страхування як продукти і послуги, які покривають несподівані збитки, понесені під час закордонних і місцевих подорожей [1, с. 2]. М. Рамана Рейді окреслює туристичне страхування як один із видів страхування, який покриває різні ризики громадян під час поїздок [2, с. 671]. Г. Керр і Л. Келлі стверджують, що туристичне страхування є планом захисту, який покриває потенційні негативні інциденти під час подорожей і фінансово підтримує туристів, коли їм потрібно вирішити проблеми [3, с. 191]. Н. Баят, С. Шахракі, Ф. Багері, М. Хафезі, Д. Таразонас і Л. Салаті розглядають туристичне страхування як одну з основних потреб і вимог кожного туриста, щоб створити більше відчуття безпеки та відпочинку під

час виїзних і в'їзних поїздок [4, с. 39]. М. Стевіч вважає, що туристичне страхування є захистом, що дозволяє покрити можливі збитки та ризики, з якими туристи стикаються у своїй щоденній діяльності [5, с. 76].

В українській науці туристичному страхуванню присвячена невелика кількість досліджень, адже зазвичай вітчизняними дослідниками акцент робиться на страхуванні у туризмі, зокрема на захисті інтересів підприємств туристичної індустрії, таких як туристичні оператори, готелі та транспортні компанії, що пов'язано з необхідністю регулювання ризиків для всіх учасників туристичного ринку. Так, Б. Вихристенко та Н. Опанасюк розглядають страхування в туризмі як систему правовідносин між туристами, суб'єктами туристичної діяльності і страховими компаніями щодо захисту життя туристів, їх здоров'я та майнових інтересів у разі настання певних подій (страхових випадків), що здійснюється в межах чинного законодавства України [6, с. 11]. Н. Рібун описує страхування у туристичному бізнесі як систему фінансово-економічних відносин, які виникають між страховими компаніями, суб'єктами туристичної сфери та туристами з приводу задоволення інтересів і потреб кожного з них [7, с. 276]. А. Путінцев і О. Клименко під страхуванням у туризмі розуміють систему взаємозв'язків між страховою компанією та людиною, що подорожує по забезпеченню захисту життя, здоров'я та майна особи під час туристичної мандрівки [8]. О. Марценюк-Розарьонова та В. Нечипорук вважають, що страхування в туризмі є системою взаємозв'язків між страховою компанією і туристом по забезпеченню захисту життя, здоров'я та майнових інтересів громадян під час туристичної подорожі [9]. Н. Бакало., І. Скрекотень і В. Маховка характеризують страхування в туризмі як систему відносин між страховою компанією і туристом щодо захисту його життя і здоров'я та майнових інтересів при настанні страхових випадків [10, с. 61].

Отже, закордонні науковці більше зосереджуються на туристичному страхуванні через глобальний характер ринку туризму, високий рівень мобільності населення та розвинені страхові традиції. Українські вчені, навпаки, звертають увагу на страхування у туризмі через необхідність підтримки національної туристичної інфраструктури, яка стикається з численними економічними та управлінськими викликами.

Враховуючи відсутність належного теоретичного обґрунтування туристичного страхування у вітчизняній науці пропонуємо його трактування як системи фінансового захисту, яка забезпечує покриття ризиків, пов'язаних із життям, здоров'ям, майном та відповідальністю туристів під час внутрішніх і міжнародних подорожей, спрямованої на мінімізацію непередбачених витрат, забезпечення

оперативної допомоги у критичних ситуаціях та створення умов для безпечного й комфортного здійснення туристичних поїздок. Таке визначення не лише зазначає ключові об'єкти страхування (життя, здоров'я, майно), а й включає відповідальність громадян, що є важливим для покриття збитків, завданих третім особам. Запропонована дефініція охоплює як внутрішній, так і міжнародний туризм, що робить її універсальною для будь-яких умов подорожей. Також авторське тлумачення акцентує увагу на практичній цінності туристичного страхування, а саме на забезпеченні швидкої допомоги у критичних ситуаціях, яка часто є вирішальною під час подорожей.

Туристичне страхування виконує низку важливих завдань, спрямованих на зниження фінансових ризиків і забезпечення фінансової безпеки мандрівників у непередбачених ситуаціях. Основні завдання туристичного страхування, на наш погляд, можна згрупувати за кількома напрямками:

1. Захист від медичних витрат, що включає: фінансове покриття екстреної медичної допомоги (оплата консультацій лікарів, обстежень, медикаментів, процедур і госпіталізації); репатріацію у разі важких випадків (якщо стан здоров'я туриста не дозволяє продовжувати подорож, страхова компанія фінансує його транспортування додому); лікування специфічних травм і захворювань (покриття витрат на лікування травм під час активного відпочинку чи екстремальних видів спорту).

2. Захист від втрати або пошкодження майна, який охоплює: компенсацію за втрату багажу (відшкодування вартості втрачених речей або витрат на їх відновлення); захист від крадіжки (покриття витрат, пов'язаних із крадіжкою особистих речей чи документів).

3. Захист від нещасних випадків, що спрямований на: компенсацію за тимчасову втрату працездатності (виплати у разі травм, які унеможливають туристичну подорож); виплати при інвалідності чи смерті (фінансове забезпечення постраждалого або його родини у разі серйозних наслідків нещасного випадку).

4. Захист від фінансових втрат через скасування чи переривання подорожі, що включає: відшкодування витрат на квитки і бронювання (якщо турист не може вирушити через хворобу, природні катаклізми або інші обставини); компенсацію витрат на зміну маршруту (покриття додаткових витрат, викликаних затримкою рейсу чи пропуском пересадки).

5. Забезпечення відповідальності перед третіми особами, яке охоплює: компенсацію за завдану шкоду майну третіх осіб (якщо турист випадково пошкодив обладнання в готелі або орендованому житлі); відшкодування витрат на шкоду здоров'ю (якщо турист завдав травми іншій людині, наприклад, під час активного відпочинку).

6. Захист від ризиків у надзвичайних ситуаціях, що містить: оплату евакуації (якщо турист опинився у зоні природного лиха чи політичних заворушень); надання підтримки у форс-мажорних ситуаціях (організація проживання, транспорту або харчування у разі затримок або небезпеки).

7. Захист від банкрутства туроператорів чи авіакомпаній, що передбачає: повернення коштів за зірвану подорож (якщо туристичний оператор або перевізник оголосили банкрутство); компенсацію витрат на альтернативні варіанти подорожі (оплата нових квитків, проживання чи турів).

8. Мінімізація ризиків для активних та екстремальних туристів, що включає: покриття медичних витрат у разі травм під час туристичних активностей (дайвінг, гірськолижний спорт, альпінізм тощо); захист від пошкодження спортивного обладнання (компенсація за втрату чи поломку спорядження).

Загалом, виконуючи наведені вище завдання, туристичне страхування як інструмент забезпечення фінансової безпеки спрямоване на досягнення головної мети – зниження ризиків фінансових втрат під час туристичних подорожей. Воно дозволяє туристам зосередитися на приємних моментах мандрівок, забезпечуючи їм захист у найрізноманітніших ситуаціях.

Туристичне страхування у науковій літературі розмежовують на обов'язкове та добровільне залежно від юридичних вимог і потреб туристів [8; 11, с. 191; 12, с. 45]. Цей поділ визначає ступінь обов'язковості придбання страхового полісу громадянами для здійснення подорожі або отримання туристичних послуг.

Обов'язкове туристичне страхування є регламентованою формою захисту, яка забезпечує фінансову безпеку мандрівників у разі настання певних ризиків під час подорожей. Цей вид страхування часто передбачений законодавством країни або умовами відвідування певних держав, які вимагають наявності страхового покриття для в'їзду. Так, відповідно до Закону України «Про туризм» суб'єкти туристичної діяльності на основі договорів із страховиками зобов'язані забезпечити страхування життя та здоров'я туристів (медичне та від нещасного випадку) [13]. Причому, якщо громадянин планує туристичну подорож на власному транспортному засобі, йому згідно із Законом України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» необхідно укласти із страховиком договір обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності таких видів [14]:

1) договір обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності, що діє виключно на території;

2) договір обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності, що діє на території

держав – членів міжнародної системи автомобільного страхування «Зелена картка».

Добровільне туристичне страхування є формою страхового захисту, який громадяни оформлюють за власною ініціативою для забезпечення фінансової безпеки під час подорожей. Цей вид страхування покриває широкий спектр ризиків, зокрема медичні витрати за кордоном, страхування багажу, компенсацію за скасування або затримку рейсів, а також страхування від нещасних випадків тощо [15]. Добровільне туристичне страхування забезпечує не лише фінансову стабільність у разі непередбачених обставин, але й психологічний комфорт, оскільки мандрівники впевнені в отриманні необхідної допомоги в будь-якій ситуації.

У цілому обов'язкове туристичне страхування регламентується законодавством і забезпечує базовий захист мандрівників, тоді як добровільне страхування дозволяє обрати додаткові програми для покриття специфічних ризиків під час подорожей (табл. 1).

Розмежування туристичного страхування на обов'язкове та добровільне дозволяє збалансувати виконання юридичних вимог і забезпечення фінансового захисту туристів із можливістю індивідуального підходу до управління ризиками. Обидва види страхування доповнюють один одного, сприяючи підвищенню безпеки подорожей і зменшенню фінансових ризиків для мандрівників.

Зауважимо, що розвиток туристичного страхування в умовах глобалізації та зростання міжнародного туризму є важливим напрямом забезпечення фінансової безпеки подорожуючих громадян. Сучасні виклики, зокрема пандемії, політична нестабільність та зміна клімату, вимагають удосконалення страхових продуктів та впровадження інноваційних підходів. Беручи до уваги дослідження науковців щодо перспектив розвитку туристичного страхування [17; 18, с. 121–122; 19], шляхами його вдосконалення вбачаємо:

1) цифровізація страхових послуг на основі розробки онлайн-платформ і мобільних додатків, що дозволяють оформлювати, змінювати та активувати страхові поліси в реальному часі; використання штучного інтелекту, що допомагає аналізувати ризики, визначати індивідуальні потреби туристів і швидко обробляти страхові випадки; інтеграції з туристичними сервісами, зокрема автоматичне пропонування туристичного страхування під час бронювання квитків, готелів чи турів;

2) персоналізація страхових продуктів шляхом індивідуалізації полісів, адаптованих до типу подорожі (екскурсійний туризм, активний відпочинок, круїзи), формування гнучких умов страхового покриття та розробки пакетних пропозицій, які включають медичне страхування, майнове страхування та страхування відповідальності;

Порівняльна характеристика обов'язкового та добровільного туристичного страхування

Критерій	Обов'язкове туристичне страхування	Добровільне туристичне страхування
Мета	Забезпечення мінімального рівня фінансового захисту туристів відповідно до законодавства.	Надання додаткового захисту залежно від потреб та ризиків туриста.
Регулювання	Здійснюється відповідно до нормативно-правових актів країни (законів, постанов, міжнародних угод).	Регулюється умовами договору між туристом та страховою компанією.
Обов'язковість укладання	Є обов'язковим для певних видів подорожей або діяльності (наприклад, виїзд за кордон, спортивні змагання).	Добровільне рішення туриста.
Покриття	Зазвичай мінімальне, охоплює базові ризики (медична допомога, евакуація, репатріація).	Може бути розширене: включає додаткові послуги (допомога в разі втрати багажу, скасування поїздки тощо).
Вартість	Фіксована, залежить від законодавчих норм і регіону поїздки.	Варіюється залежно від обраного покриття, тривалості подорожі, географії тощо.
Рівень відповідальності	Встановлений державою, обмежується базовими зобов'язаннями.	Може включати індивідуальні умови, узгоджені між сторонами.
Гарантії виплат	Контролюються державними органами.	Залежить від фінансової стабільності та репутації страхової компанії.
Гнучкість умов	Стандартизовані умови без можливості індивідуального налаштування.	Гнучкі, з можливістю обрати конкретні ризики та умови.
Цільова аудиторія	Туристи, які зобов'язані застрахуватися для виїзду або участі в певних заходах.	Туристи, які бажають додаткового фінансового захисту та комфорту.

Джерело: складено авторами на основі [15; 16; 17, с. 62]

3) покращення умов страхового покриття через розширення спектру страхових ризиків, покриття пандемічних ризиків і врахування геополітичних факторів, зокрема розробку програм для туристів, які подорожують у зони з підвищеною політичною або природною небезпекою;

4) стимулювання сталого туризму через підтримку туристів, які обирають екологічно чисті подорожі та фінансування відновлення природи завдяки спрямуванню частини страхових премій на підтримку природоохоронних проєктів у популярних туристичних зонах;

5) розвиток страхових продуктів для внутрішнього туризму на основі створення полісів, орієнтованих на внутрішніх туристів, а також мінімізації бюрократичних процедур для швидкого укладання договорів страхування, пов'язаних із локальним туризмом.

6) посилення міжнародної співпраці завдяки створенню єдиних підходів до туристичного страхування у межах міжнародного й національного законодавства, обміну даними про ризики та стандарти страхового покриття між компаніями з різних країн та розробки спільних програм страхових компаній та туристичних операторів різних країн для полегшення доступу до страхування.

7) інформаційна робота з туристами шляхом проведення роз'яснювальних кампаній з інформування туристів про необхідність страхування та його можливості, а також пояснення прав та обов'язків туристів у контексті страхових випадків.

Подальший розвиток туристичного страхування спрямований на підвищення його доступності, ефективності та адаптивності до сучасних викликів. Удосконалення страхових продуктів, використання новітніх технологій та активізація міжнародної співпраці сприятимуть посиленню фінансової безпеки подорожуючих громадян та створенню комфортного середовища для туризму як всередині країни, так і за її межами.

Висновки. За результатами дослідження встановлено, що поняття «страхування у туризмі» та «туристичне страхування» мають тісний зв'язок, але суттєво відрізняються за своїм змістом і функціональним призначенням. Страхування у туризмі охоплює ширше коло страхових продуктів, спрямованих на захист усіх учасників туристичної діяльності, тоді як туристичне страхування безпосередньо забезпечує фінансову безпеку подорожуючих громадян. Автори пропонують розглядати туристичне страхування як систему фінансового захисту, яка забезпечує покриття ризиків, пов'язаних із життям, здоров'ям, майном та відповідальністю туристів під час внутрішніх і міжнародних подорожей, спрямовану на мінімізацію непередбачених витрат, забезпечення оперативної допомоги у критичних ситуаціях та створення умов для безпечного й комфортного здійснення туристичних поїздок.

Визначено, що завдання туристичного страхування полягають у гарантуванні відшкодування витрат у разі настання страхових подій, підвищенні

рівня захищеності туристів та забезпеченні їхньої фінансової безпеки. Проаналізовано два основні види туристичного страхування: обов'язкове, яке регулюється законодавством, та добровільне, яке надає розширені можливості для туристів. Проведена порівняльна характеристика цих видів страхування виявила їх взаємодоповнюючий характер та можливості для покращення фінансового захисту подорожуючих.

Запропоновано напрями вдосконалення туристичного страхування, які включають адаптацію до сучасних ризиків, розширення асортименту страхових послуг, цифровізацію страхової діяльності, стимулювання сталого та місцевого туризму, посилення міжнародної співпраці та підвищення рівня обізнаності туристів. Отже, дослідження робить вагомий внесок у теоретичне осмислення туристичного страхування та його практичний розвиток.

Перспективи подальших досліджень туристичного страхування в контексті забезпечення фінансової безпеки подорожуючих громадян включають вивчення нових викликів та ризиків, пов'язаних із глобальними кризами, такими як пандемії чи військові конфлікти, і їх впливу на потребу у страхових продуктах.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Al Mamun A., Rahman M. K., Yang Q., Janat T., Salameh A. A., Fazal S. A. Predicting the Willingness and Purchase of Travel Insurance During the COVID-19 Pandemic. *Front. Public Health*. 2022. Vol. 10. URL: <https://www.frontiersin.org/journals/public-health/articles/10.3389/fpubh.2022.907005/full> (date of accessed: 18.01.2025).
2. Ramana Reddy M. V. A study on the importance of travel insurance on the tourist point of view. *Journal of Emerging Technologies and Innovative Research (JETIR)*. 2023. Vol. 10. Is. 4. P. 671-680.
3. Kerr G., Kelly L. Travel insurance: the attributes, consequences, and values of using travel insurance as a risk-reduction strategy. *Journal of Travel & Tourism Marketing*. 2019. Vol. 36. Is. 2. P. 191-203.
4. Bayat N., Shahraki S. Z., Bagheri F., Hafezi M., Tarazonas D., Salvati L. Tourism Insurance and Socio-demographic Contexts in Iran: a Delphi Panel. *International Journal of Mathematics and Computation*. 2020. Vol. 31; No. 1. P. 33-42.
5. Stević M. Insurance as a factor in the development of tourist activity. *Journal of Faculty of Economics Brcko*. 2023. Vol. 17, Is. 1. P. 71-79.
6. Вихристенко Б., Опанасюк Н. Правові засади страхування в туризмі. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 4. С. 10-20.
7. Рібун Н. В. Особливості ринку страхування у сфері туризму. *Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України*. 2014. Вип. 24.2. С. 274-281.
8. Путінцев А. В., Клименко О. М. Страхування у туризмі: особливості та зарубіжний досвід. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 62. URL:

<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3976> (дата звернення: 18.01.2025).

9. Марценюк-Розарьонова О. В., Нечипорук В. М. Стан, проблеми та перспективи розвитку страхування туристів в Україні. *Ефективна економіка*. 2018. №11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/59.pdf (дата звернення: 18.01.2025).
10. Bakalo N., Krekoten I., Makhovka V. Insurance in tourism. *Економічні горизонти*. 2023. № 1 (23). С. 59-69.
11. Andrusiv U., Skrypnyk V., Zihunova I., Klochko O., Khutkyu V. Legal Regulation Of Insurance In Tourism. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*. 2021. Vol. 21. No. 11. P. 189-192.
12. Копилук О. І. Особливості формування системи страхового захисту в туристичній діяльності. *Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі*. 2021. № 1. С. 43-47.
13. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР. Дата оновлення: 15.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 18.01.2025).
14. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України від 21.05.2024 р. № 3720-ІХ. Дата оновлення: 01.01.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3720-20#Text> (дата звернення: 18.01.2025).
15. Кучай О. В. Особливості страхування в сучасному міжнародному туристичному бізнесі. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 30. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/651> (дата звернення: 18.01.2025).
16. Мозгова Д. Р., Зігунова І. С. Туристичне страхування в умовах воєнного часу. *Ефективна економіка*. 2023. №5. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/1594/1604> (дата звернення: 18.01.2025).
17. Чвертко Л. А., Вінницька О. А., Корнієнко Т. О. Стан та проблеми розвитку туристичного страхування в Україні. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2020. Вип. 16. Т. 1. С. 58-67.
18. Дайнега І. І., Громоздова Л. В., Писаренко Н. В., Лапко Р. М. Удосконалення системи туристичного страхування в Україні. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку*. 2020. №23. С. 112-127.
19. Insurance cover for the tourism industry. Brisbane : Queensland Tourism Industry Council, 2021. URL: <https://qticare.blob.core.windows.net/crmblob-container/2021%20Insurance%20Cover%20for%20the%20Tourism%20Industry%20QTIC%20report.pdf> (date of accessed: 18.01.2025).

REFERENCES:

1. Al Mamun A., Rahman M. K., Yang Q., Janat T., Salameh A. A., Fazal S. A. (2022) Predicting the Willingness and Purchase of Travel Insurance During the COVID-19 Pandemic. *Front. Public Health*, vol. 10. Available at: <https://www.frontiersin.org/journals/>

public-health/articles/10.3389/fpubh.2022.907005/full (accessed January 18, 2025).

2. Ramana Reddy M. V. (2023) A study on the importance of travel insurance on the tourist point of view. *Journal of Emerging Technologies and Innovative Research (JETIR)*, vol. 10 (4), pp. 671-680.

3. Kerr G., Kelly L. (2019) Travel insurance: the attributes, consequences, and values of using travel insurance as a risk-reduction strategy. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, vol. 36 (2), pp. 191-203.

4. Bayat N., Shahraki S. Z., Bagheri F., Hafezi M., Tarazonas D., Salvati L. (2020) Tourism Insurance and Socio-demographic Contexts in Iran: a Delphi Panel. *International Journal of Mathematics and Computation*, vol. 31 (1), pp. 33-42.

5. Stević M. (2023) Insurance as a factor in the development of tourist activity. *Journal of Faculty of Economics Brcko*, vol. 17 (1), pp. 71-79.

6. Vykhrystenko B., Opanasiuk N. (2012) Pravovi zasady strakhuvannia v turyzmi [Legal principles of insurance in tourism]. *Biuletyn Ministerstva yustytzii Ukrainy – Bulletin of the Ministry of Justice of Ukraine*, vol. 4, pp. 10-20.

7. Ribun N. V. (2014) Osoblyvosti rynku strakhuvannia u sferi turyzmu [Peculiarities of the insurance market in the tourism sector]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho lisotekhnichnoho universytetu Ukrainy – Scientific Bulletin of the National Forestry University of Ukraine*, vol. 24.2, pp. 274-281.

8. Putintsev A. V., Klymenko O. M. (2024) Strakhuvannia u turyzmi: osoblyvosti ta zarubizhnyi dosvid [Insurance in tourism: features and foreign experience]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, vol. 62. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3976> (accessed January 18, 2025).

9. Martseniuk-Rozaronova O. V., Nechyporuk V. M. (2018) Stan, problemy ta perspektyvy rozvytku strakhuvannia turystiv v Ukraini [Status, problems and prospects for the development of tourist insurance in Ukraine]. *Efektivna ekonomika – Effective economy*, vol. 11. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/59.pdf (accessed January 18, 2025).

10. Bakalo N., Krekoten I., Makhovka V. (2023) Insurance in tourism. *Ekonomichni horyzonty – Economic horizons*, vol. 1 (23), pp. 59-69.

11. Andrusiv U., Skrypnyk V., Zihunova I., Klochko O., Khutkyy V. (2021) Legal Regulation Of Insurance In Tourism. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, vol. 21 (11), pp. 189-192.

12. Kopyliuk O. I. (2021) Osoblyvosti formuvannia systemy strakhovoho zakhystu v turystychnii diialnosti [Peculiarities of forming the system of insurance protection in tourism]. *Industriia turyzmu i hostynnosti v Tsentralnii ta Skhidnii Yevropi – Tourism and hospitality industry in Central and Eastern Europe*, vol. 1, pp. 43-47.

13. The Verkhovna Rada of Ukraine (1995) Law of Ukraine “On Tourism” dated September 15, 1995 no. 324/95-VR. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text> (accessed January 18, 2025).

14. The Verkhovna Rada of Ukraine (1995) Law of Ukraine “On mandatory civil liability insurance for owners of land vehicles” dated May 21, 2024 no. 3720-IX. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3720-20#Text> (accessed January 18, 2025).

15. Kuchai O. V. (2021) Osoblyvosti strakhuvannia v suchasnomu mizhnarodnomu turystychnomu biznesi [Peculiarities of insurance in modern international tourism business]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, vol. 30. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/651> (accessed January 18, 2025).

16. Mozghova D. R., Zihunova I. S. (2023) Turystychno strakhuvannia v umovakh voiennoho chasu [Tourist insurance in wartime conditions]. *Efektivna ekonomika – Effective economy*, vol 5. Available at: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/1594/1604> (accessed January 18, 2025).

17. Chvertko L. A., Vinnytska O. A., Korniienko T. O. (2020) Stan ta problemy rozvytku turystychnoho strakhuvannia v Ukraini [The state and problems of development of tourist insurance in Ukraine]. *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu – Actual problems of development of the economy of the region*, vol. 16 (1), pp. 58-67.

18. Daineha I. I., Hromozdova L. V., Pysarenko N. V., Lapko R. M. (2020) Udoskonalennia systemy turystychnoho strakhuvannia v Ukraini [Improving the system of tourist insurance in Ukraine]. *Problemy innovatsiino-investytsiinoho rozvytku – Problems of innovation and investment development*, vol. 23, pp. 112-127.

19. Queensland Tourism Industry Council (2021) Insurance cover for the tourism industry. Brisbane: Queensland Tourism Industry Council, 2021. Available at: <https://qticazure.blob.core.windows.net/crmblob-container/2021%20Insurance%20Cover%20for%20the%20Tourism%20Industry%20QTIC%20report.pdf> (accessed January 18, 2025).